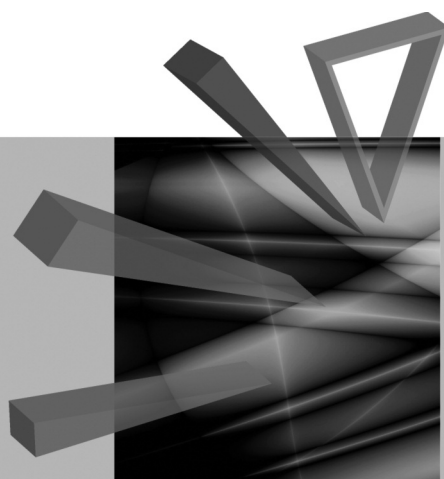

Problemy koncepcyjne i implementacyjne zrównoważonego rozwoju

pod redakcją
Andrzeja Graczyka

Recenzenci: Eugeniusz Kośmicki, Rafał Miłaszewski, Bazyli Poskrobko

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia publikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com, a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-139-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

Część 1. Koncepcyjne aspekty formułowania i wdrażania zrównoważonego rozwoju

---

Joost Platje: Sustainable Development as a club good.....	15
Andrzej Graczyk, Jan Jabłoński: Czynniki równoważenia programów rozwoju na poziomie regionów	26
Karol Kociszewski: Koncepcja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i jej wdrażanie w polityce Unii Europejskiej	37
Zbigniew Jakubczyk, Mateusz Musiał: Ochrona środowiska w świetle ustawy o rachunkowości.....	49

Część 2. Wdrażanie zrównoważonego rozwoju w gminach

Elżbieta Lorek, Agnieszka Sobol: Wdrażanie zrównoważonego rozwoju w gminach śląskich.....	61
Agnieszka Becla: Bariery informacyjne strategii zrównoważonego rozwoju w gminach wiejskich Dolnego Śląska	74
Agnieszka Becla: Ocena wdrażania najlepszej dostępnej techniki w aspekcie zrównoważonego rozwoju	86
Anna Katola: Rola samorządu terytorialnego we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju	94
Stanisław Czaja: Realizacja zasad zrównoważonego rozwoju w gminach uzdrowskich Dolnego Śląska – wnioski z analizy	102
Bogusław Stankiewicz: Przedsiębiorstwa uzdrowskie w strategiach władz samorządowych – operacjonalizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju .	113
Beata Skubiak: Program Leader plus jako narzędzie realizacji rozwoju zrównoważonego na obszarach wiejskich w regionie zachodniopomorskim	124

Część 3. Wdrażanie zrównoważonego rozwoju w rolnictwie i gospodarce wodnej

---

Karol Kociszewski: Wdrażanie instrumentów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem programów rolno-środowiskowych	141
---	-----

Anna Bisaga: Zasada <i>cross compliance</i> jako odpowiedź wspólnej polityki rolnej na zagrożenia środowiskowe w rolnictwie.....	153
Małgorzata Śliczna: Rozwój systemu dystrybucji ekologicznych produktów żywnościowych jako czynnik równoważenia konsumpcji	161
Andrzej Graczyk: Projekt polityki wodnej państwa do roku 2030 z perspektywy zrównoważonego rozwoju.....	170
Teresa Szczerba: Problemy zrównoważonego rozwoju gospodarki wodnej Dolnego Śląska	181
Lidia Klos: Gospodarka wodno-ściekowa na obszarach wiejskich jako element zrównoważonego rozwoju (na przykładzie wybranych gmin województwa zachodniopomorskiego)	190

Część 4. Wdrażanie zrównoważonego rozwoju w energetyce

Andrzej Graczyk: Zrównoważony rozwój w polityce energetycznej Polski do roku 2030	201
Paweł Korytko: Polityka energetyczna Polski w świetle zmniejszających się kopalnych zasobów energii.....	210
Tomasz Żołątniak: Inwestycje gmin w energię odnawialną i poprawę efektywności energetycznej jako sposób implementacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.....	219
Alicja Graczyk: Zrównoważony rozwój morskiej energetyki wiatrowej	227
Magdalena Protas: Programowanie rozwoju zrównoważonej energetyki na szczeblu lokalnym i jego wpływ na decyzje przedsiębiorstw sektora energetycznego	237
Joanna Sikora: Zrównoważona konsumpcja zasobów energetycznych jako wyzwanie zrównoważonego rozwoju w Polsce.....	245
Izabela Szamrej-Baran: Uwarunkowania energetyczne i ekologiczne zrównoważonego budownictwa w Polsce	254

Część 5. Wdrażanie zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwie

---

Agnieszka Panasiewicz: Środowiskowa ocena cyklu życia jako narzędzie zrównoważonego rozwoju	269
Michał Ptak: Funkcjonowanie opłat z tytułu wydobycia kopalin w Polsce i innych krajach europejskich	277
Sabina Zaremba-Warnke: Testy konsumenckie jako instrument realizacji zrównoważonej konsumpcji	288
Agnieszka Ciechelska: Wdrażanie orientacji zrównoważonego rozwoju w bankach i instytucjach finansowych	297

Dorota Bargiel: Wdrażanie koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwie.....	305
Barbara Kryk: Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa za środowisko a świadomość ekologiczna pracowników	313

Summaries

Part 1. Conceptual aspects of the formulation and implementation of sustainable development

---

Joost Platje: Zrównoważony rozwój jako dobro klubowe.....	25
Andrzej Graczyk, Jan Jabłoński: Sustainability factors of the development programs on the regional level	36
Karol Kociszewski: The conception of sustainable development of rural areas and its implementation within European Union policy.....	48
Zbigniew Jakubczyk, Mateusz Musiał: Environmental protection in the light of the Act on accountancy	56

Part 2. Implementation of sustainable development in municipalities

---

Elżbieta Lorek, Agnieszka Sobol: Implementation of sustainable development in Silesian municipalities	72
Agnieszka Becla: The informative barriers of sustainable development strategy in Lower Silesia communities	85
Agnieszka Becla: Opinion of initiation of the best available technique (BAT) in the aspect of the sustainable development.....	93
Anna Katola: The role of local government in implementing sustainable development.....	101
Stanisław Czaja: Realization of the principles of sustainable development in health resort communities of Lower Silesia	112
Bogusław Stankiewicz: Wellness companies in the strategies of local authorities – operationalization of the concept of sustainable development.....	123
Beata Skubiak: Leader Plus Program as a means for attaining the sustainable growth in rural areas in Western Pomerania.....	138

Part 3. Implementation of sustainable development in agriculture and water management

---

Karol Kociszewski: The implementation of sustainable rural development instruments with special regard of agri-environmental programmes.....	152
Anna Bisaga: <i>Cross compliance</i> principle as a CAP'S response to environmental dangers in agriculture	160
Małgorzata Śliczna: Development of distribution of organic food as a factor of sustainable consumption	169
Andrzej Graczyk: The project of State Water Policy till 2030 from the of sustainable development	179
Teresa Szczerba: Problems of sustainable development of water management in Lower Silesia	189
Lidia Kłos: Water and wastewater management in rural areas as part of sustainable development (on the example of example some municipalities of West Pomeranian voivodeship).....	197

Part 4. Implementation of sustainable development in the energy sector

---

Andrzej Graczyk: Sustainable development in the Polish energy policy till 2030.....	209
Paweł Korytko: Polish energy policy in the light of decreasing of fossil energy resources	218
Tomasz Żołyniak: Investments made by communities in a field of renewable energy and improving energy efficiency as a way to implement the concept of sustainable development.....	226
Alicja Graczyk: Sustainable development of offshore wind power.....	236
Magdalena Protas: Programming the development of sustainable energy at local level and its impact on business decisions of the energy sector	244
Joanna Sikora: Sustainable consumption of energy resources as a challenge for sustainable development in Poland	253
Izabela Szamrej-Baran: Ecological and energy determinants of sustainable building in Poland.....	266

Part 5. Implementation of sustainable development in the enterprise

---

Agnieszka Panasiewicz: Environmental life cycle analysis as a tool for sustainable development.....	276
Michał Ptak: The functioning of exploitation charges in Poland and other European countries.....	287

Sabina Zaremba-Warnke: Consumer tests as a tool of sustainable consumption realization.....	296
Agnieszka Ciechelska: Implementation of sustainable development orientation in banks and financial institutions.....	304
Dorota Bargiel: Implementing Corporate Social Responsibility into the company.....	312
Barbara Kryk: Corporate Social Responsibility for natural environmental and environmental awareness of employees.....	321

Dorota Bargiel

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

WDRAŻANIE KONCEPCJI SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU W PRZEDSIĘBIORSTWIE

Streszczenie: W artykule autorka próbuje ustalić, jak efektywnie wdrożyć ideę społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwie. Poprzez zdefiniowanie koncepcji CSR ukazuje zalety i możliwości, jakie daje firmie i otoczeniu. Przedstawia konkretne systemy i narzędzia (takie jak AA1000, SA8000 i FTSE4Good), które wspierają proces implementacji i są najczęściej stosowane przez firmy odpowiedzialne społecznie. Definiując i opisując CSR i jego narzędzia, autorka poszukuje najlepszych rozwiązań pozwalających wdrożyć i spoić ideę społecznej odpowiedzialności z długofalową strategią firmy, co pozwoli przedsiębiorstwu uzyskać przewagę na rynku.

Słowa kluczowe: CSR, społeczna odpowiedzialność biznesu, narzędzia CSR, wdrożenie.

1. Wstęp

Celem artykułu jest zbadanie, w jaki sposób można skutecznie wdrażać koncepcję społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwie. Poprzez jej zdefiniowanie podjęto próbę wskazania korzyści, jakie może przynieść zarówno firmie, jak i jej interesariuszom. Przedstawiono najczęściej wybierane systemy wspierające zarządzanie koncepcją społecznej odpowiedzialności. Starano się również pokazać, jak CSR (Corporate Social Responsibility) może przyczynić się do zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa i jego otoczenia.

2. Definicja, założenia i korzyści koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu

Społeczna odpowiedzialność biznesu to koncepcja, w której przedsiębiorstwa – konstruując strategię rozwoju i zarządzania – biorą pod uwagę nie tylko zysk, ale także potrzeby i oczekiwania interesariuszy oraz otoczenia, w jakim funkcjonują. Zwraca się uwagę na zależności występujące pomiędzy biznesem, społeczeństwem i ekologią. Przedsiębiorstwa muszą zdawać sobie sprawę, że wszelkie interakcje z otocze-

niem wpływają – na zasadzie sprzężenia zwrotnego – na ich funkcjonowanie i rozwój [Budzyński 2005]. W literaturze spotykamy liczne definicje społecznej odpowiedzialności biznesu. Traktuje się ją jako „moralną odpowiedzialność firmy i zobowiązanie do rozliczania się przed społeczeństwem ze swojej działalności; zwłaszcza przed grupami wewnętrznymi – właścicielami i pracownikami oraz grupami zewnętrznymi – akcjonariuszami i klientami, władzami lokalnymi, grupami nacisku, ruchami ekologicznymi, konsumentckimi i dostawcami oraz kooperantami i administracją państwową” [Nakonieczna 2008]. Wskazuje się także, że „społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa umożliwia harmonijny rozwój całej gospodarki narodowej i stanowi większą wartość niż zysk indywidualny pojedynczego przedsiębiorstwa” [Adamczak 2009]. Zwraca się uwagę, że „odpowiedzialny biznes to sposób prowadzenia firmy, w którym organizacja bierze odpowiedzialność za wpływ, jaki jej działalność ma na pracowników, klientów, akcjonariuszy, społeczności oraz środowisko naturalne. To także wkład biznesu w realizację polityki zrównoważonego rozwoju gospodarczego” [<http://www.odpowiedzialnafirma.pl>].

We wszystkich przytoczonych definicjach podkreśla się wagę dialogu przedsiębiorstwa z otoczeniem i interesariuszami, to znaczy z klientami, pracownikami, dostawcami, społecznościami lokalnymi, udziałowcami. Dialog ten przyczynia się do lepszego zrozumienia środowiska, w jakim funkcjonuje firma, i ułatwia poszukiwanie szans długofalowego rozwoju. Kolejnym wspólnym elementem jest konieczność dbania o środowisko naturalne i jego zasoby. Przedsiębiorstwa, którym zależy na wzroście i osiągnięciu zysków nie tylko w krótkim okresie, szukają sposobów osiągnięcia przewag konkurencyjnych, lepszych, trwalszych relacji z klientami oraz pracownikami i dostawcami. Podążając za innowacjami i rozwojem technologii, przeznaczają środki na badania i rozwój, by osiągnąć bardziej efektywne metody produkcji i lepiej gospodarować dostępnymi zasobami.

Biznes odpowiedzialny społecznie, oprócz tego, że przynosi konkretne korzyści społeczeństwu i otoczeniu, jest także opłacalny dla firm uwzględniających go w swojej strategii. Podmioty, które zdecydują się rozwijać zgodnie z ideą społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, mogą liczyć na wiele korzyści. Wśród najczęściej wskazywanych znajdujemy budowanie trwałych, opartych na zaufaniu relacji z interesariuszami, do których zaliczamy inwestorów, społeczności lokalne, współpracowników i organizacje pozarządowe, oraz możliwość uzyskania przewagi konkurencyjnej, która przełoży się na stabilny i długofalowy wzrost oraz zabezpieczenie przed ryzykiem i skutkami sytuacji kryzysowych zarówno w firmie, jak i poza nią. W kategoriach korzyści rozpatrywane będzie także ukształtowanie pozytywnego wizerunku, w tym wzmocnienie rozpoznawalności wśród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, do których należą społeczności lokalne, opinia publiczna, analitycy rynku [<http://www.odpowiedzialnafirma.pl>]. Dla polskich firm przejrzysta polityka CSR może być jednym ze sposobów budowania pozycji na rynkach światowych, gdzie oczekiwania dotyczące spełniania standardów odpowiedzialnego biznesu są bardziej oczywiste [<http://www.odpowiedzialnybiznes.pl>]. Badania dowodzą,

że przedsiębiorstwa, które są członkami Światowej Rady na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju (World Business Council for Sustainable Development, WBCSD), notują wyższy poziom zaufania ze strony inwestorów, a także cieszą się większą stabilnością w sytuacji zmiany nastrojów inwestorów oraz większą popularnością wśród konsumentów, jednocześnie przyciągając najlepiej wykwalifikowanych menedżerów, co bez wątpienia jest źródłem przewag konkurencyjnych [*CSR jest trendy* 2007]. Firmy odpowiedzialne społecznie są także atrakcyjne na rynku pracy, dzięki czemu werbują najlepszych pracowników. Z firmami odpowiedzialnymi społecznie zespół czuje się bardziej związany, a co za tym idzie – zmniejszają się koszty rekrutacji nowych pracowników, którzy cenią sobie odpowiedzialnego pracodawcę zorientowanego na interesariuszy, zwłaszcza tych wewnątrz firmy. Dlatego przed podjęciem ostatecznej decyzji o wyborze miejsca pracy dokładnie analizują potencjalne korzyści.

3. Skuteczne wdrażanie koncepcji biznesu odpowiedzialnego społecznie w przedsiębiorstwie

To, jak duże korzyści osiągnie przedsiębiorstwo stosujące koncepcję społecznej odpowiedzialności biznesu, zależy od tego, czy wyznaczone cele i społeczne zaangażowanie będą wpisane w strategię firmy. W celu maksymalizacji profitów należy określić, na czym polega sprawne wdrażanie długofalowej strategii CSR, która będzie dostosowana do specyfiki danej gałęzi oraz skali działania firmy. Co ważne, podejście to powinno być powiązane z systemem zarządzania, bo tylko takie rozwiązanie daje szansę na efektywne zarządzanie ryzykiem wewnętrznym i zewnętrznym w każdym z obszarów CSR [<http://www.odpowiedzialnafirma.pl>]. Przedsiębiorstwa decydujące się na podjęcie zobowiązań społecznych dążą do wypracowania schematów postępowania ułatwiających wprowadzenie odpowiedzialności do ich struktury, ich realizację, a także weryfikację wyników [Nakonieczna 2008]. Ze strategicznego punktu widzenia „idea społecznej odpowiedzialności powinna przenikać przez wszystkie poziomy zarządzania i ukierunkować system celów strategicznych, poczynając od misji, a kończąc na miernikach oceny realizacji celów” [Adameczak 2009, s. 111].

Prowadzenie działalności zgodnej z zasadami społecznej odpowiedzialności biznesu oznacza uwzględnianie kwestii społecznych i związanych z ochroną środowiska na równi z dążeniem do zwiększania zysku. Dużym wyzwaniem jest wdrożenie zasad CSR w obszarach, o których klient wie najmniej, takich jak wybór dostawców czy stosowanych technologii, rodzaj produktów, sposób ich opakowania i znakowania. Istotna jest także forma traktowania pracowników, przestrzeganie norm i zasad prawnych, które również są elementami skutecznej realizacji koncepcji firmy odpowiedzialnej społecznie.

Obecnie firmy dysponują wieloma możliwościami wyboru narzędzi służących realizacji biznesu odpowiedzialnego społecznie. Wybór ten zależy od potrzeb danej firmy, zakresu, w jakim chce prowadzić politykę biznesu odpowiedzialnego, specyfiki jej działalności oraz otoczenia, w którym funkcjonuje. Przedsiębiorstwa „już nie tylko dopasowują strategie globalne do lokalnych wymagań, ale starają się wprowadzić niestandardowe rozwiązania, wyznaczając tym samym również politykę i charakter swojego własnego funkcjonowania” [Kuraszko et al. 2007].

Każde przedsiębiorstwo może i powinno być odpowiedzialne społecznie. Istotny jest sposób, w jaki traktowani są pracownicy, czy mają możliwość szkolenia i rozwoju, a ich płaca jest adekwatna do pracy. Ważny jest wybór odpowiednich dostawców – takich, którzy oferują produkty ekologiczne i sami postępują odpowiedzialnie. Nowoczesne przedsiębiorstwa powinny pamiętać o trwałym dialogu ze społecznościami lokalnymi oraz poszukiwaniu innowacyjnych technologii przyjaznych dla środowiska. Elementarne jest także prowadzenie działalności zgodnie z prawem i przestrzeganie ogólnie przyjętych norm i zasad.

Wiele przedsiębiorstw, czasem nieświadomie, od początku prowadzi działalność zgodnie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu, jednak świadome budowanie takiej strategii rozwoju firmy da duże lepsze rezultaty. Najpierw należałoby zdefiniować odpowiedzialną misję firmy, a następnie unormować relacje z pracownikami. To oni pracują na sukces firmy, bezwzględnie więc należy przestrzegać ich praw. Warto inwestować w rozwój i szkolenia, które nie tylko podniosą ich kwalifikacje, ale także zwiększą satysfakcję, z pewnością znajdując odzwierciedlenie w wynikach osiągniętych przez pracowników. Wśród ciekawych i niewymagających dużych nakładów narzędzi realizowania koncepcji biznesu odpowiedzialnego społecznie znajdujemy także wolontariat pracowniczy na rzecz społeczności lokalnych. Biorąc pod uwagę najbliższe otoczenie społeczne, warto zainwestować w akcje charytatywne i sponsoring, np. lokalnej drużyny piłkarskiej. Działania tego typu przynoszą korzyści w postaci wzmocnienia przywiązania klientów oraz budowania wizerunku firmy odpowiedzialnej, która swoją obecnością przyczynia się do rozwoju społeczności. Lojalni pracownicy to także nieoceniony zysk: zmniejszenie kosztów rekrutacji, możliwość negocjowania płac w sytuacjach kryzysowych to tylko jedno w wielu powodów, dla których warto inwestować w kadry. Jednak dbając o dostawców, pracowników i społeczności lokalne, nie wolno zapominać o odpowiedzialnej produkcji i prowadzeniu działań gospodarczych w sposób racjonalny. Ekoznakowanie, ekologiczne opakowania i innowacyjne technologie to kluczowe elementy każdego przedsiębiorstwa odpowiedzialnego społecznie.

4. Normy AA1000, SA8000 oraz Indeksy FTSE4Good jako standard społecznej odpowiedzialności biznesu

Po podjęciu decyzji o prowadzeniu działalności zgodnie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu warto sprawdzić, w jakim stopniu realizujemy swoje cele. Istotne jest stałe kontrolowanie i weryfikacja działań firmy. Pomocne w kontroli, a także we wdrażaniu, są normy i systemy wspierające zarządzanie społeczną odpowiedzialnością, ustanowione przez niezależne ośrodki. Do najczęściej stosowanych zaliczamy normy AA1000, SA8000 oraz Indeks FTSE4Good. Ich przydatność i użyteczność jest o tyle duża, że pozwala na systematycznie kontrolowanie działań odpowiedzialnych społecznie, a także sugeruje, jak powinno funkcjonować odpowiedzialne społecznie przedsiębiorstwo.

Norma AA1000 (Account Ability 1000 Standard) została opracowana i przedstawiona przez Institute of Social and Ethical Account Ability; jest wynikiem rozmów i konsultacji prowadzonych przez organizacje biznesowe i rządowe we współpracy z ekspertami z różnych dziedzin. Na jej podstawie dokonuje się oceny audytu etycznego i społecznego w przedsiębiorstwie [Żemigala 2007]. Jest doskonałym narzędziem dla firm, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych, znajdującym zastosowanie w budowie i implementacji zintegrowanego systemu zarządzania relacjami z interesariuszami. Niezbędne jest sformułowanie celów, wyznaczenie sposobu ich kontrolowania i audytowania, aby na końcu ocenić efektywność podjętych działań. Omawiana norma nie podlega certyfikacji, ponieważ z założenia ma się przyczyniać do rozwoju i poszukiwania innowacyjnych rozwiązań w społecznie odpowiedzialnym biznesie, a nie jedynie sprawdzać, czy przestrzega się już ustalonych zasad [Nakonieczna 2008]. Zgodnie z normą AA1000S realizowane audyty i sprawozdania, zwane SEAR (*social and ethical accounting, auditing, reporting*) lub SAAR (*social accounting, auditing, reporting*), powinny być przeprowadzane regularnie, w sposób rzetelny i kompleksowy, by – poprzez wysoką ich jakość i dostępność – można było zdobyć solidne i prawdziwe informacje na temat danego przedsiębiorstwa. W ramach tej normy zostało sformułowanych 13 zasad, których powinno przestrzegać przedsiębiorstwo odpowiedzialne społecznie. Należą do nich: zasada odpowiedzialności i obliczalności (*accountability*), zasada uczestnictwa (*inclusivity*), zasada zupełności (*completeness*), zasada wymierności (*materiality*), zasada regularności (*regularity*), zasada zapewnienia jakości (*quality assurance*), zasada dostępności (*accessibility*), zasada porównywalności (*comparability*), zasada wiarygodności (*reliability*), zasada istotności (*relevance*), zasada zrozumiałości (*understandability*), zasada kompleksowości (*embeddedness*) i zasada ciągłej poprawy (*continous improvement*) [<http://www.accountability.org.uk>]. Zwraca się uwagę, że dzięki dużej kompleksowości norma AA1000 może stać się ważnym elementem rozwijającego się środowiska gospodarczego, gdzie inwestorzy szukają rzetelnych informacji o kondycji przedsiębiorstw, pozwalających na ocenę jakości zarządzania oraz określających miejsce i status firmy wśród konkurencji [<http://www.fob.org.pl>].

Norma SA8000 (Social Accountability 8000) określa standard zadań i procedur mających na celu tworzenie bezpiecznych i przyjaznych miejsc pracy oraz ochronę praw pracowniczych. Została skonstruowana w 1998 r. i trzy lata później znowelizowana. Jej wytyczne oparte są na uniwersalnych wartościach zawartych w Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i Konwencji Narodów Zjednoczonych [www.csrinfo.org]. Przedsiębiorstwa, a także organizacje z dowolnych branż i sektorów gospodarczych, które chcą spełniać standardy zawarte w SA8000, muszą spełnić osiem szczegółowo sformułowanych warunków wstępnych, by mogły przystąpić do punktu dziewiątego, określającego poszczególne elementy strategii odpowiedzialności społecznej wobec wszystkich zainteresowanych stron. Warunki te są następujące:

- 1) niezatrudnianie dzieci poniżej 15 roku życia,
- 2) niestosowanie pracy przymusowej,
- 3) spełnianie podstawowych zaleceń bezpieczeństwa środowiska pracy,
- 4) wolność zrzeszania się i negocjacji zbiorowych,
- 5) niestosowanie dyskryminacji,
- 6) niestosowanie przymusu fizycznego lub psychicznego wobec pracowników,
- 7) przestrzeganie regulacji prawnych odnośnie do dopuszczalnej liczby godzin pracy,
- 8) zapewnianie wynagrodzenia nie niższego niż wymagane przez prawo i zgodnego ze standardami panującymi w danej gałęzi gospodarki [<http://www.sa-intl.org>].

W chwili gdy przedsiębiorstwo zrealizuje powyższe wytyczne, może przejść do kolejnego etapu, jakim jest wprowadzanie procedur oraz dokumentów systematyzujących, które będą potwierdzeniem spełnienia standardów etycznych w biznesie. Wdrożony system można poddać certyfikacji, uzyskując obiektywny dowód stosowanych praktyk [<http://www.isokonsultant.com>]. Co więcej, wpływa on na poprawę relacji z interesariuszami oraz przyczynia się do budowania pozytywnego wizerunku firmy odpowiedzialnej społecznie, spełniającej najwyższe światowe standardy w dziedzinie etyki.

Indeksy FTSE4Good to indeksy giełdowe stworzone przez FTSE Index Company. Zostały zaprojektowane w celu mierzenia dokonań i postępów przedsiębiorstw postrzeganych jako spełniające standardy odpowiedzialności społecznej. Ich zadaniem jest także ułatwienie dostępu do informacji na temat postępów odpowiedzialnych firm oraz innowacyjnych rozwiązań w nich stosowanych, aby na podstawie badań porównawczych ułatwić dokonywanie inwestycji zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. FTSE4Good może być użyty na cztery sposoby. Pierwszy związany jest z odpowiedzialnym inwestowaniem; drugi traktuje FTSE4Good jako narzędzie identyfikacji przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie i środowiskowo; trzeci wykorzystuje indeks jako wyznacznik międzynarodowych standardów społecznej odpowiedzialności, które mogą być celem w strategiach odpowiedzialnych firm;

czwarty jest metodą porównywania i benchmarkingu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie [<http://www.ftse.com/Research>]. Spółka notowana w indeksie FTSE4Good powinna wyróżniać się wysokim stopniem zaangażowania społecznego i musi spełniać sześć kryteriów (ekologiczne, współpracy z interesariuszami, wspierania praw człowieka, współpracy na linii dostawcy–spółka–klienci, przeciwdziałania korupcji). Istotny jest fakt, że z indeksu wyłączone są przedsiębiorstwa z branż budzących zastrzeżenia co do profilu ich działalności (tytoniowa, zbrojeniowa, energetyczna oraz związana z energią nuklearną). FTSE szacuje swój indeks na podstawie informacji udzielanych przez przedsiębiorstwa, raportów rocznych, materiałów w mediach i prasie, a także na podstawie specjalnie skonstruowanych formularzy [<http://www.greentaxes.pl>].

5. Zakończenie

Przedsiębiorstwa, którym zależy na długofalowym rozwoju, powinny pracować nad skutecznym wdrażaniem koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu do swoich strategii i działań. Oparte na dialogu, systematyczne budowanie pozytywnych relacji z pracownikami, społecznościami lokalnymi, dostawcami i otoczeniem prowadzi do wzmacniania pozycji przedsiębiorstwa na rynku. Staje się ono solidnym partnerem i może liczyć na nieprzerwany rozwój. Należy jednak pamiętać, że tylko przemyślane, zaplanowane i wdrażane w sposób skoordynowany działania przyniosą rezultaty. Co więcej, trzeba liczyć się z faktem, że niektóre efekty będą widoczne dopiero w długiej perspektywie. Jednak koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu może stać się dla przedsiębiorstwa źródłem przewag konkurencyjnych. Z każdym rokiem coraz więcej firm zaczyna rozumieć jej wagę i istotę. Te, które pierwsze ją wdrożą, staną się liderami i wzorami dla przedsiębiorstw, a co za tym idzie – będą także bardziej konkurencyjne.

Literatura

- Adamczak J., *Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa, teoria i praktyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2009.
- Budyński J., *Public Relations. Zarządzanie reputacją firmy*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2005.
- CSR jest trendy*, „Manager Magazin”, lipiec 2007.
- Kuraszko I., Panek-Owsiańska M., Rok K., Zadrożna B., *CSR w firmie – zysk dzięki odpowiedzialności*, Przewodnik FORBES Warszawa 2007.
- Nakonieczna J., *Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw międzynarodowych*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008.
- Zbiegień-Maciąg L., *Etyka w zarządzaniu*, Wydawnictwo CIM, Warszawa 1991.
- Żemigala M., *Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa. Budowanie zdrowej, efektywnej organizacji*, Wolters Kluwer, Warszawa 2007.

Źródła internetowe

<http://www.accountability.org.uk/aa1000/default.asp>, dostęp: 29.11.2010.

<http://www.csrinfo.org/pl/component/content/article/1686-sa8000-standard-w-miejscu-pracy>, dostęp: 29.11.2010.

http://www.fob.org.pl/strona.php?id_a=740&kat=160, dostęp: 29.11.2010.

http://www.ftse.com/Research_and_Publications/index.jsp, dostęp: 29.11.2010.

http://www.ftse.com/Indices/FTSE4Good_Index_Series/index.jsp, dostęp: 29.11.2010.

<http://www.greentaxes.pl/index.php/spoeczna-odpowiedzialno-biznesu/40-implementacja-idei-csr-na-grunt-praktyczny-pomiar-i-audyt-systemow-csr-cz-4.html?start=1>, dostęp: 29.11.2010.

<http://www.isokonsultant.com/sa-8000.html>, dostęp: 29.11.2010.

<http://www.odpowiedzialnafirma.pl/o-csr/co-to-jest-csr>, dostęp: 29.11.2010.

<http://www.odpowiedzialnybiznes.pl/co-to-jest-csr-1884152.htm>, dostęp: 29.11.2010.

<http://www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&PageID=937>, dostęp: 29.11.2010.

IMPLEMENTING CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY INTO THE COMPANY

Summary: In the article the author indicates in what way it is possible to efficiently implement Corporate Social Responsibility into the company. Through defining CSR conception it is tried to define advantages and opportunities for the company itself and its business environment. There are shown specific systems and tools such as AA1100, SA800 and FTSE4Good which support the process of implementation, the ones that are the most often used. By defining and describing CSR and its tools, the author is looking for the best way to implement this conception into company's strategy what will be a leading factor of a long term business success.

Keywords: CSR, corporate social responsibility, CSR tools, implementation.